

Anca RESMERIȚĂ

VASILE MILITARU ȘI POEZIA RELIGIOASĂ

Poezia lui Vasile Militaru, deținut politic în regimul comunist, personalitate angajată în evenimentele istorice ale timpului, face obiectul unei analize complexe în volumul Corinei Bejan Vașca, *Expresivitatea limbajului poeziei religioase a lui Vasile Militaru*.

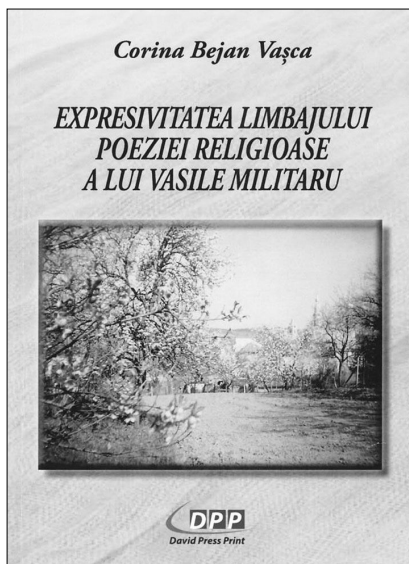
Creativitatea poetului s-a manifestat în specii literare diverse precum pastelul, imnul, fabula sau poezia inspirată din istoria națională, cele mai cunoscute volume fiind *Stropi de rouă*, *Viermi și stele*, *Temelie de veac nou*, *Cântarea Neamului*, *Eroii de la Stalingrad*. Totuși, opera lui esențială este *Divina Zidire. Sintează biblică în versuri*, operă la care autorul a lucrat timp de douăzeci și cinci de ani (1926-1955).

Volumul Corinei Bejan Vașca este structurat în cinci capitole, în care autoarea își expune opiniile urmărind, pe rând, climatul artistic al timpului și locul poetului, principala sa operă (*Divina Zidire*), procedeele de expresivitate, influența limbajului religios și categoriile estetice.

În *Prefață*, Corina Bejan Vașca propune o reevaluare a operei, care, fără a fi lipsită de valoare, nu s-a ridicat la înălțimea cerințelor estetice ale timpului. Autoarea se oprește îndeosebi asupra poeziei religioase, poezie importantă în patrimoniul național, cu atât mai mult cu cât oferă posibilitatea explorării legăturii dintre neam și credința ortodoxă.

Introducerea face incursiune în diferitele accepții asupra operei și pune problema receptării ei în epocă și dincolo de ea. Scriind într-o perioadă în care tendințele tradiționaliste și moderniste se întrepătrund, clasificarea autorului poate deveni problematică. Corina Bejan Vașca formulează concluzia că locul poeziei lui Vasile Militaru se află „La intersecția imaginată a sămănătorismului, tradiționalismului – în accepție călinesciană – a poporanismului înțeles ca afirmarea specificității naționale și a vieții românești ca «o concepție asupra vieții» (Garabet Ibrăileanu) a curentului spiritual întemeiat pe tradițiile și formele culturii populare”.

În capitolul I al lucrării, *Poetul și poezia. Identități*, autoarea urmărește în paralel destinele strâns legate ale poeziei și autorului. Vasile Militaru este un poet prezent în paginile a numeroase publicații periodice, dintre care evidențiem revista de debut „Literatură și artă română”.

Colaborarea la publicațiile vremii marchează contactul cu personalități importante care i-au influențat opera: Al. Vlahuță, Ion Pillat, George Coșbuc.

Munca, cinstea și credința, ca valori ale satului, sunt câteva din temele poeziei. Creația literară abordează într-un mod simplu, din perspectivă eroică, istoria trecută și cea contemporană. Poezia naturii, în care autorul îl are ca model pe George Coșbuc, cuprinde elemente de modernitate. De asemenea, conștiința morală se întrevede în viața poetului – prin atitudine, promovarea valorilor satului – și în operă, în fabule.

Capitolul al II-lea al lucrării, *Divina Zidire. Sintează biblică în versuri*,

analizează opera de căpății a poetului. În versificarea Sfintei Scripturi se îmbină emoția artistului și emoția credinciosului. Vasile Militaru alege procedeul versificării Bibliei din convingerea că astfel mesajul creștin este mai ușor de receptat. Textul poetic urmărește cu atenție Scriptura, se observă un număr mic de procedee artistice. Lirismul nu este profund, relația cu divinitatea este rareori provocatoare de incertitudini. Pe alocuri poetul devine dramatic, când își asumă suferința lui Iov – în poezia *Cuvîntul* – altădată nu valorifică artistic simboluri consacrate – simbolul cupei în *Ruga de pe Ghetsimani*.

Deși inferioară din punct de vedere estetic, *Psaltirea în versuri* este necesară pentru completarea profilului autorului. Poetul restrânge aria semnificațiilor psalmilor, redă esențialul. Corina Bejan Vașca subliniază calitățile, dar amendează stîngăciile. În *Psalmul 104* Vasile Militaru redă doar suferința fizică a lui Iosif, neglijînd un aspect la fel de important, suferința morală.

Capitolul al III-lea, *Expresivitatea limbajului poeziei*, surprinde dominantele stilistice ale operei. Pretutindeni în volum parcursul critic denotă formația teologică a autoarei. Cuvîntul poeziei își trage seva din Cuvîntul Creatorului și slujește Lui. Filonul religios ia forme expresive diferite în funcție de specie și de perioada de creație. Opera se caracterizează prin predominanța epicului, simplitatea ideilor artistice și a mijloacelor de expresivitate.

Demersul Corinei Bejan Vașca se caracterizează prin pasiune și precizie. Analiza riguroasă urmărește nivelul fonematic, lexical, morfosintactic și stilistic. Autoarea se oprește asupra textelor pe care le consideră reprezentative

pentru stilul poetului. În poezia *Trec mutilații*, Vasile Militaru construiește în spiritul lui Eminescu prin antiteză, hiperbolă și cumulare, iar tributul adus eroilor reia tonul poeziilor lui Vasile Alecsandri.

Dincolo de valoarea artistică, nu trebuie să uităm că poezia, inclusiv a lui Vasile Militaru, a fost un instrument în efortul societății timpului de a trezi poporul român la conștientizarea istoriei și demnității sale.

În capitolul al IV-lea, *Poezie și credință. Stil și limbaj religios*, este subliniat paradoxul poeziei lui Vasile Militaru, lipsită de tensiunea liricii religioase moderne. Actul trăirii religioase nu este concomitent cu actul scrierii, ceea ce are ca rezultat conținutul ideatic simplu al operei. Cu toate acestea, în multe dintre poemele sale Vasile Militaru reușește să transmită emoția sufletului omenesc în relația cu Dumnezeu. Sunt enumerate simbolurile creștine esențiale, analizate din perspective multiple (crucea, icoana, rugăciunea). Comentariul autoarei are în vedere *Divina Zidire* și *Psaltirea în versuri*, dar și poezii reprezentative din volume diverse.

Ultimul capitol al lucrării este intitulat *Configurarea*

și valoarea estetică. Corina Bejan Vașca se oprește asupra poemului *Divina Zidire*, reprezentativ pentru simțul narativ al autorului. Diversele episoade se caracterizează prin coeziune, unitatea acțiunii, tonalitate specifică și existența unui cadru spațio-temporal.

Poezia lui Vasile Militaru cuprinde, fără să le reprezinte artistic în deplinătatea lor, principalele categorii estetice. Frumosul rezidă în însăși substanța poetică, eul liric transmite cititorului cele mai alese sentimente creștine: mila, credința, iubirea. Ca orice operă de artă care imită lumea, reflexie a frumuseții lui Dumnezeu, poezia reprezintă frumosul. Corina Bejan Vașca argumentează cu exemple pe text existența categoriilor urtului și grațiosului.

Vom încheia cu câteva versuri din poezia *Troița*, din volumul de debut, în care este creionată o imagine emblematică a poeziei lui Vasile Militaru. Un țăran, un om simplu, la apusul soarelui își îndreaptă cugetul spre Dumnezeu: „Și-n timp ce sufletul lui cheamă/ Plîngînd o rază de lumină/ Sub a apusului maramă/ Troița pare de aramă/ Iar Sfinții-ncununăți se-nchină”.

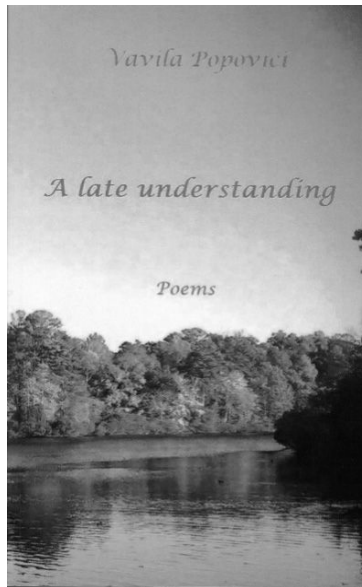

Vasile FILIP

VORBISE TĂCERILE

La începutul anului 2015, scriitoarea Vavila Popovici a adăugat celor treizeci și două de cărți ale sale – de poezie și de proză – încă un volum. Al treizeci și treilea. Aproape două sute de pagini, cuprinzînd poeme incitante deopotrivă prin conținutul ideatic și prin alcătuirea poetică echilibrată, rezultatul fiind cel dorit de autoare și așteptat de cititor: tablouri armonice gândite vizual și văzute cu ochii minții. Totul cuprins între niște coperti admirabil consonante cu substanța cărții (Teodora Stoica).

Poate pentru faptul că ea trăiește în America, poate că nu din acest motiv, Vavila Popovici și-a tradus poeziile și în limba engleză. Un gest generos, din care se poate înțelege că lumea largă trebuie să afle că nasc și la România poeți. Dacă nu cumva o fi aflat-o pînă acum. În orice caz, o felicit pe buna mea prietenă și o îndemn să nu renunțe la idee. Iar eu, fiindcă nu știu pe englezește, mă limitez la varianta de bază. Cea în Limba

Română.

Chiar din titlul cărții – *Înțeleș tîrziu* – cît și din moto-ul acesteia – „Amintirile,/ asemenea crengilor prea pline sunt,/ dar Doamne,/ cum ar fi viața fără ele?” – am băgat de seamă că scriitoarea rămîne credincioasă propriului statut. Ea nu se abate de la problematica fundamentală ce o frămîntă, și cu care se confruntă de o viață, una de amplu perimetru ideatic – filosofic, precum și de cotidiană, dar semnificativă în simbolurile ei, trăire între cele două extreme: bucurie și tristețe. Poetul se reeditează pe sine, fără a se repeta decît tematic, cu un ușor sesizabil adaos de emoție poetică, într-o viziune de creator conștient de propriul destin, tocmai de aceea încurajat în demersul său. Dar, dincolo de adierile de tristețe și de părerile de rău – „Și doruri rod din malul vieții,/ și clipele de aur/pierdute pentru totdeauna sunt”; „Ordinea lumii se destramă/ precum pînza mîncată de molii” – rămîne încrederea că totul este predestinat risipirii – „Într-o